

رابطه گرایش و رغبت به ازدواج با تمایز یافتگی و مسئولیت پذیری در دانشجویان The Relationship of the Tendency and Willingness to Get Married with Differentiation and Responsibility among University Students

Zeinolabedin Shaker Khoshroudi¹
Jafar Houshyari²

زین العابدین شاکر خوشرودی^۱
جعفر هوشیاری^۲

Abstract

This study was conducted to find the relationship of the tendency and willingness to get married with differentiation and responsibility among the students of Islamic Azad University, Qom branch. In terms of research method, this study was descriptive-correlational, and the population included all the students of Islamic Azad University, Qom branch, in the academic year 2021-2022. It included 250 students selected by the convenience sampling. The research tools included Heidari, Mazaheri and Pouretmad's (2004) standard questionnaires of the tendency and willingness to get married, Scarron and Friedlander's (1998) differentiation questionnaire and Ahmadi Akhormeh et al.'s (2013) responsibility questionnaire. The findings of the study showed: a) there is a significant relationship between the tendency and desire to marry with differentiation; b) there is a significant relationship of the tendency and willingness to get married with responsibility. The findings showed that differentiation and the ability to distinguish between reason and emotion as well as responsibility are related to the tendency. Furthermore, it impacts on the willingness to get married, and by increasing and improving these two variables, the tendency and willingness to get married can be increased. Therefore, it is suggested that for the tendency and willingness to get married and to reduce the age of marriage, family, officials and cultural and educational custodians should pay attention to improving the differentiation and responsibility status of students.

Keywords: tendency to get married, willingness to get married, differentiation, responsibility

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه گرایش و رغبت به ازدواج با تمایز یافتگی و مسئولیت پذیری در دانشجویان دانشگاه آزاد قم انجام شد. این پژوهش از لحاظ روش تحقیق توصیفی-همبستگی و جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بود. تعداد نمونه شامل ۲۵۰ نفر بود که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌های استاندارد گرایش و رغبت به ازدواج حیدری، مظاهری و پوراعتقاد (۱۳۸۳)، تمایز یافتگی اسکورون و فریدلندر (۱۹۹۸) و مسئولیت پذیری احمدی آخورمه و همکاران (۱۳۹۲) بود. یافته‌های پژوهش نشان داد: الف) بین گرایش و رغبت به ازدواج با تمایز یافتگی رابطه معناداری وجود دارد؛ ب) بین گرایش و رغبت به ازدواج با مسئولیت پذیری رابطه معناداری وجود دارد. یافته‌ها بدین معناست که تمایز یافتگی و توان تمایز میان عقل و احساس و نیز مسئولیت پذیری با گرایش و رغبت به ازدواج رابطه دارند و می‌توان با افزایش و بهبود این دو متغیر، گرایش و رغبت به ازدواج را افزایش داد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود برای گرایش و رغبت به ازدواج و کاهش سن ازدواج، خانواده، مسئولان و متولیان فرهنگی و آموزشی نسبت به بهبود وضعیت تمایز یافتگی و مسئولیت پذیری دانشجویان اهتمام ورزند. **واژگان کلیدی:** گرایش به ازدواج، رغبت به ازدواج، تمایز یافتگی، مسئولیت پذیری، ازدواج

1. M.A. in Psychology, Islamic Azad University, Qom, Iran. z.shakeri1354@gmail.com

2. Associate Professor of Psychology, Faculty of Islamic humanities and social sciences, Al-Mustafa International University, Qom, Iran. j.houshyari@yahoo.com

Received: 2023 December 30

Accepted: 2024 February 12

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

z.shakeri1354@gmail.com

۲. استادیار روان‌شناسی، مجتمع آموزش عالی علوم انسانی اسلامی، جامعه المصطفی العالمیه، قم، ایران. j.houshyari@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۲۳

مقدمه

ازدواج نخستین گام برای تشکیل نهاد خانواده و پیوند بین دو دیدگاه و زندگی است که شامل ارزش‌ها و ایدئولوژی‌های مختلف هستند. درحقیقت این امر مهم‌ترین مرحله چرخه زندگی خانواده‌ای است که به انتخاب همسر می‌انجامد؛ در واقع ازدواج یکی از وقایع مهم حیاتی است که از نظر اجتماعی به عنوان پیوندی باثبات بین زن و مرد شناخته شده، و در بستر خانواده و همزمان با آن دچار تغییر و تحولات عمیق در تمامی ابعاد می‌شود (ریگیو، ۲۰۱۸). ازدواج موجب ارضای نیازهای روانی و حفظ پاکی و تعالی می‌گردد و یکی از مهم‌ترین آنها نیاز به آرامش است که خدای تعالی آن را در قرآن کریم وعده می‌دهد.^۱ در حدیثی رسول اکرم ﷺ با تأکید بر این امر، می‌فرماید: هر کس که ازدواج کند، نصف دینش را حفظ کرده است^۲ و هر کس که می‌خواهد پاک و پاکیزه خدا را ملاقات کند باید ازدواج کند.^۳ چنین توصیفات و توصیه‌هایی نشان‌دهنده اهمیت ازدواج و تشکیل خانواده در منابع اسلامی است؛ از این رو پژوهش در موضوع ازدواج و عوامل مؤثر بر آن، یکی از ضرورت‌های جوامع اسلامی و به ویژه جامعه دینی ما به شمار می‌رود که در آن سن ازدواج در حال افزایش است؛ از سوی دیگر هرچند ازدواج هنوز بخشی از ساختار جامعه است، اما اکنون دیگر والدین و واسطه‌های ازدواج، انتخاب همسر را تحمیل نمی‌کنند بلکه بیشتر انتخاب آزاد حاکم است یا این‌گونه به نظر می‌رسد، اما در واقع انتخاب همسر توسط افراد، تحت تأثیر عوامل زیادی است که به طور غیرمستقیم بر انتخاب آنها مؤثر می‌باشد. یکی از عوامل مؤثر بر ازدواج، گرایش و رغبت افراد به ازدواج است. افراد پیش از ازدواج، نگرش‌ها و دیدگاه‌هایی دارند که این نگرش‌ها در آینده در انتخاب همسر از سوی آنها نقشی تعیین‌کننده دارد. با توجه به اهمیت ازدواج و تأثیر نوع گرایش و رغبت افراد به ازدواج در موفقیت یا شکست در این زمینه، بررسی چگونگی شکل‌گیری گرایش و رغبت به ازدواج مد نظر محققان قرار گرفته است (سقری و همکاران، ۱۴۰۰). بررسی‌ها نشان می‌دهند که دو متغیر مؤثر در گرایش و رغبت به ازدواج، تمایز یافتگی و مسئولیت‌پذیری هستند.

تمایز یافتگی به توانایی ایجاد تعادل بین فرایندهای عقلی و عاطفی در سطح درون‌روانی

1. Riggio

۲. «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْتَبِرُونَ» (روم، ۲۱).

۳. مَنْ تَزَوَّجَ فَقَدْ أَخْرَجَ نِصْفَ دِينِهِ (کلینی، ۱۳۹۳، ج ۵، ص ۳۲۸).

۴. مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ طَاهِرًا مُطَهَّرًا فَلْيَلْتَقَهُ بِرُوحِيَّةٍ (حر عاملی، ۱۴۱۴، ج ۲۰، ص ۱۸، ح ۲۴۹۱۲).

و ایجاد تعادل بین حفظ فردیت همراه با تجربه صمیمیت در سطح بین فردی اشاره دارد؛ همچنین تمایز یافتگی در موضوع ازدواج و خانواده به توانمندی فرد برای استقلال از خانواده اصلی تأکید می‌کند. عوامل پیش‌بینی‌کننده سطح تمایز یافتگی عبارتند از: ۱. واکنش‌پذیری هیجانی که اشاره به حساسیت بیش از حد در پاسخ‌دهی به محرک‌های محیطی دارد؛ ۲. جایگاه من که به احساس روشن طرفداری از عقاید خود در زمان تحت فشار قرار گرفتن برای عمل به شیوه‌های متفاوت اشاره می‌کند؛ گسلس عاطفی که به ترس از صمیمیت و احساس آسیب‌پذیری در روابط با دیگران اشاره دارد و آمیختگی با دیگران که به مثلث‌سازی و همانندسازی شدید با دیگران مربوط می‌شود (کشاورز و همکاران، ۱۳۹۷). افراد کمتر تمایز یافته یا به همجوشی با دیگران متمایل‌اند و به این ترتیب با جدایی از افراد مهم زندگی از پا درمی‌آیند و یا به جدایی عاطفی تن می‌دهند و بنابراین هنگام رویارویی با صمیمیت عاطفی، واکنش اضطرابی نشان می‌دهند (برائن، ۱۹۹۸). افراد تمایز نیافته در برابر واکنش عاطفی دیگران واکنش عاطفی نشان می‌دهند؛ آنان بخش عمده انرژی خود را صرف تجربه، بیان و تشدید عواطفشان می‌کنند. زمانی که تجربه‌های درونی یا تعاملات بین فردی بسیار تنش‌زا باشد، افراد تمایز نیافته روی هم‌رفته در روابط صمیمانه با دیگران تغییر یافته یا آمیخته می‌شوند. این افراد از نظر عاطفی به دیگران وابسته‌اند و به دشواری می‌توانند برای خودشان فکر یا احساس و عمل کنند. این افراد چنان عقل و عاطفه‌شان درهم آمیخته است که زندگی آنان تحت اختیار احساسات اطرافیان قرار می‌گیرد. آنها به سبب اینکه اشخاص ترسو و به لحاظ عاطفی نیازمند هستند، فردیت خود را فدای کسب اطمینان از سوی دیگران می‌کنند. به نظر بوئن آنها نوعی شبه خویشتن نامتمایز را نشان می‌دهند، چون شخصیت آنان چیزی نیست مگر عقاید و ارزش‌های متعلق به دیگران (دلاس، ۲۰۲۰).

مسئولیت‌پذیری یک الزام و تعهد درونی از سوی فرد، برای انجام مطلوب همه فعالیت‌هایی می‌باشد که بر عهده‌اش است و از درون او سرچشمه می‌گیرد. فردی که مسئولیت‌کاری را بر عهده می‌گیرد، می‌پذیرد که یک سری فعالیت‌ها و کارها را انجام دهد و دیگران بر انجام این کارها نظارت داشته باشند (مهدوی، ۱۳۹۸)؛ به عبارت دیگر مسئولیت‌پذیری تعهدی است که انسان در قبال امری می‌پذیرد و کسی که کاری به او واگذار شده، پیامد آن بر عهده اوست؛ بنابراین فرد در مقابل این تعهد ملزم می‌شود که اهداف مناسبی را برگزیند تا بتواند به شایستگی

از عهده فعالیت‌ها و اموراتی برآید که به عهده‌اش واگذار شده است. مسئولیت‌پذیری متغیر مهمی در ایجاد عملکرد مثبت در افراد به شمار می‌رود و می‌توان با ایجاد مسئولیت‌پذیری لازم و بجا به بهبود وضعیت و موفقیت آنها در حیطه خانوادگی، اجتماعی یاری رساند؛ از این‌رو رشد ویژگی مسئولیت‌پذیری می‌تواند یکی از زمینه‌های مهم و عوامل تأثیرگذار در گرایش به ازدواج و تشکل زندگی مشترک باشد (سقایی و همکاران، ۱۳۹۷). مسئولیت‌پذیری یکی از ابعاد شخصیت سالم و ویژگی بسیار مهمی در کلاس درس و زندگی روزمره است و مشاوران نقش مهمی برای کمک به افراد در کسب مسئولیت‌پذیری خانواده و اجتماع بر عهده دارند (سقایی و رنجبران، ۱۳۹۷).

مسئولیت‌پذیری یعنی قابلیت پذیرش پاسخگویی و به عهده گرفتن کاری که از کسی درخواست می‌شود و شخص حق دارد که آن را بپذیرد و یا رد کند. مسئولیت با وظیفه تفاوت دارد: وظیفه کاری است که یک نفر به دیگری محول می‌کند و باید حتماً انجام گیرد و در واقع مسئولیت انتخابی آگاهانه است. فردی که از همان آغاز امکان استقلال به او داده‌اند، آمادگی بیشتری برای پذیرفتن مسئولیت خواهد داشت. مسئولیت‌پذیری بخشی از رشد شخصیت افراد است. افراد از سن ۳-۲ سالگی نیاز دیگران و اهمیت دادن به آن و نیز انتظارات دیگران از خود را درک می‌کنند و این روند حس مسئولیت‌پذیری را در آنها ایجاد می‌کند. پدر و مادر باید الگوی این مسئولیت‌پذیری را به او بیاموزند، زیرا اگر فرایند مسئولیت‌پذیری به درستی در تربیت فرد شکل نگیرد، پس از ۱۸ سالگی (زمان شکل‌گیری شخصیت)، دیگر نمی‌توان او را تغییر داد و در این صورت یا خانواده باید خود را با وی وفق دهد یا او را مجبور کند که با محیط خانواده سازگار شود و اگر این شخص نتواند خود را با خانواده هماهنگ کند، بهتر است از خانواده جدا شود و زندگی مستقلی برای خود تدارک بیند (حیدری، ۱۳۸۳). مسئولیت‌پذیر کردن افراد زمانی عملی می‌شود که وجدان جمعی بیدار شود و پرورش یابد. وجدان جمعی عبارت از این است که در تک‌تک افراد احساس تعهد، مسئولیت‌پذیری، احساس تکلیف الهی، پاسخگو بودن و وجدان فردی شکل گیرد و پرورش یابد و افراد بتوانند کیفیت‌های ایجاد شده را با هم هماهنگ نمایند و تعهدات گروهی را پایه‌گذاری کنند تا سرانجام به تعهد اجتماعی بینجامد (خجسته، ۱۳۹۵).

سقزی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به پیش‌بینی رغبت به ازدواج براساس مشکلات بین

فردی با میانجی‌گری نگرش به عشق در دانشجویان پرداختند. یافته‌ها نشان داد که مسیر مستقیم مشکلات بین فردی، عشق رمانتیک و فداکارانه به رغبت نسبت به ازدواج معنادار بود؛ همچنین مسیرهای مستقیم مشکلات بین فردی به عشق رمانتیک و دوستانه و مسیرهای غیرمستقیم مشکلات بین فردی به رغبت به ازدواج با میانجی‌گری عشق رمانتیک و دوستانه معنادار بودند. اسپیرگ و کینی^۱ (۲۰۲۱) با انجام مطالعه‌ای، گرایش نسبت به ازدواج دانشجویان دانشگاه را با عملکرد ساختار خانواده (مانند وضعیت زناشویی) و محیط خانوادگی (مانند تعارض و به هم پیوستگی) بررسی کردند. نتایج نشان داد که تعارض والدین و طلاق آنها ممکن است در گرایش نسبت به ازدواج و نگرش نسبت به طلاق فرزندان نشان تأثیر معناداری داشته باشد؛ زیرا والدین رفتارها و تصورات منفی درباره ازدواج و پذیرفته بودن (نگرش مثبت) طلاق را به فرزندان نشان انتقال خواهند داد.

دالاس و همکاران^۲ (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی رابطه نگرش به ازدواج با مسئولیت‌پذیری دانشجویان متأهل پرداختند. نمونه مورد بررسی ۲۰۷ زوج (۴۱۴ شرکت‌کننده) در حال زندگی مشترک بودند. نتایج با ضریب همبستگی پیرسون نشان داد نگرش به ازدواج با مسئولیت‌پذیری دانشجویان متأهل رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. مایلز و سرواتی^۳ (۲۰۱۹) در پژوهشی نگرش نسبت به ازدواج و طلاق را در میان بزرگسالان جوان پسر و دختر مجرد مورد بررسی قرار دادند. آنها دریافتند افرادی که طلاق والدین را تجربه کرده‌اند، سطح پایین‌تری از تعهد به ازدواج و نگرش‌های مثبت بیشتری به طلاق را نسبت به هم‌تایان خود در خانواده‌های سالم گزارش کرده‌اند.

نیکولیتا، کیودین و روبو^۴ (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی جنبه‌های ارتباطی رغبت به ازدواج با عملکرد خانواده با نمونه‌ای از خانواده‌ها در کیپ غربی^۵ پرداختند. در این مطالعه یک روش کمی با طرح همبستگی مقطعی استفاده شد که نمونه آن شامل ۲۰۴ زن و با متوسط سن ۳۱ سال بود. نتایج تحقیق با آزمون رگرسیون نشان داد که عملکرد خانواده می‌تواند بر رغبت به ازدواج مؤثر باشد؛ همچنین ریگیو (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای به بررسی گرایش به ازدواج و نگرش‌های درونی شده و پیامدهای ارتباط بین فردی و وضعیت تأهل والدین در بین ۴۰۰

1. Sprague & Kinney
2. Dallas et al
3. Miles & Servaty
4. Nicoleta & Ciudin & Robu

۵. کیپ غربی یکی از استان‌های جمهوری آفریقای جنوبی است.

دانشجو پرداخت. (۶۶٪ زن و ۳۴٪ مرد با میانگین سن ۲۱/۹). نتایج نشان داد که گرایش به ازدواج بر کیفیت ارتباط تأثیر دارد و پیشگویی‌کننده قضاوت اشخاص درباره تجربه یک زندگی شاد یا ناشاد است. نگرش‌های درونی شده با تعارض، تعهد، میل و امید به موفقیت در ارتباط زناشویی همبستگی دارد و بر روی نگرش‌های غیرمستقیم فرد اثرگذر است.

خطیبی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی رابطه بین مسئولیت‌پذیری و نیازهای بنیادین گلاسر با ازدواج رضایتمند نقش میانجی تاب‌آوری پرداختند. نتایج نشان داد ارضای نیازهای بنیادین متغیری است که می‌تواند بیشترین تأثیر را بر رضایتمندی داشته باشد، زیرا رضایتمندی ضرورتاً تا حد زیادی بسته به ارضای نیازها در روابط است؛ همچنین تاب‌آوری نیز بر رضایت از زندگی مشترک تأثیر دارد؛ عباسی و حسینی (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی بین عملکرد خانواده، تمایز یافتگی و رضایت از زندگی با نگرش به ازدواج پرداختند. پژوهش توصیفی. همبستگی حاضر در سال ۱۳۹۷ روی ۳۰۰ نفر از فرزندان واحدهای مختلف بنیاد شهید و امور ایثارگران قائم‌شهر انجام شد. آزمودنی‌ها به روش در دسترس انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از مقیاس نگرش به ازدواج، تمایز یافتگی خود، سنجش عملکرد خانواده و مقیاس رضایت از زندگی جمع‌آوری شدند. نتایج نشان داد رابطه منفی و معناداری بین عملکرد خانواده با نگرش به ازدواج و رابطه مثبت معناداری بین نگرش به ازدواج با تمایز یافتگی خود و رضایت از زندگی وجود داشت. صاحبی و همکاران (۱۳۹۶) پژوهشی را با عنوان «تئوری انتخاب، رویکردی در جهت مسئولیت‌پذیری و تعهد اجتماعی دانشجویان» انجام دادند. بررسی توصیفی. تحلیلی آنها نشان داد که می‌توان از مؤلفه‌های محوری در تئوری انتخاب چون نیازهای روانی و دنیای مطلوب، اهمیت روابط انسانی و هویت موفق سخن به میان آورد که ضمن مسئولیت‌پذیر کردن افراد در زندگی شخصی و فردی، در جهت ایجاد احساس مسئولیت و تعهد اجتماعی مؤثر باشند.

شناسایی و ارزیابی درست گرایش و رغبت به ازدواج یکی از اساسی‌ترین فعالیت‌ها در مطالعاتی است که هدف آنها پیش‌بینی و شناسایی عوامل مؤثر بر ازدواج و کیفیت زندگی زناشویی است، زیرا نوع گرایش و رغبت به ازدواج می‌تواند در آینده به رضایت یا نارضایتی زناشویی فرد بینجامد؛ همچنین گرایش و رغبت به ازدواج جزء مفاهیمی است که با آنکه اهمیت زیادی در شکل‌دهی آینده فرد دارد، به ندرت در ایران مطالعه شده است. بررسی

این متغیر و شناسایی نقاط ضعف نگرش افراد می تواند به نوعی اقدام پیشگیرانه به شمار می رود که با تصحیح نگرش به ازدواج شان در انتخاب درست همسر آینده به آنها کمک کند. در سطح دانشگاه می توان با شناسایی نقاط ضعف موجود در گرایش و رغبت به ازدواج دانشجویان، با برگزاری کارگاه ها و جلسات مشاوره به آنها در انتخاب درست و آگاهانه در امر ازدواج و ایجاد نگرش مناسب کمک کرد.

از این رو پژوهش حاضر در پی آن است که این مطالعه را به عنوان بخش مقدماتی از یک مطالعه کلان هدایت کند تا روابط گرایش و رغبت به ازدواج، تمایز یافتگی و مسئولیت پذیری را با ظرافت بیشتر و در نهایت این فرضیات را بررسی کند: ۱. بین گرایش و رغبت به ازدواج با تمایز یافتگی رابطه وجود دارد؛ ۲. بین گرایش و رغبت به ازدواج با مسئولیت پذیری در دانشجویان دانشگاه آزاد قم رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی است، زیرا به پاسخگویی به یک معضل و مسئله علمی می پردازد که در دنیای واقعی وجود دارد؛ همچنین با توجه به ماهیت موضوع و اهداف، روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این تحقیق کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ را در برمی گیرد. گفتنی است تعداد کل دانشجویان بنابر اعلام مسئولان ۶۰۱۱ نفر بودند که در این پژوهش حجم ۲۵۰ نفر از جامعه یاد شده (در تحقیقات همبستگی این تعداد حجم نمونه کافی است) به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب و بررسی شدند؛ همچنین حجم نمونه براساس متغیرهای سن، سطح تحصیلات، وضعیت تأهل همتاسازی شدند.

ابزار پژوهش

پرسشنامه گرایش و رغبت به ازدواج

این پرسشنامه را حیدری و پوراعتقاد (۱۳۸۳) جهت سنجش رغبت به ازدواج ساخته اند. این پرسشنامه حاوی ۲۴ سؤال و ۴ مؤلفه (بازخورد نسبت به ازدواج، نگرش نسبت به پیامدها، آمادگی برای ازدواج، موانع ازدواج) پنج گزینه ای از نوع لیکرت است که در آن کاملاً موافقم (۵) و کاملاً مخالفم (۱) نمره گذاری می شود. گویه های ۳، ۴، ۸، ۵، ۱۰، ۱۲، ۱۴، ۱۶، ۱۷،

۲۰، ۲۱ نشان‌دهنده عدم رغبت به ازدواج هستند و به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. اعتبار پرسشنامه رغبت به ازدواج با روش آزمون-بازآزمون با فاصله زمانی دو هفته ضریب همبستگی بین دو بار اجرای این آزمون برابر با ۰/۸۹ بود. پایایی این پرسشنامه در پژوهش سقزی و یزدانی (۱۳۹۹)، ۰/۸۷ بود. در این پژوهش پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمد که با توجه به آنکه ضریب آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ بود، پرسشنامه پایایی قابل قبولی دارد.

پرسشنامه تمایز یافتگی

اسکورون و فریدلندر (۱۹۹۸)، پرسشنامه تمایز یافتگی را طراحی و اعتباریابی کرده‌اند. این پرسشنامه شامل ۴۶ گویه بسته پاسخ براساس طیف شش درجه‌ای لیکرت است و چهار خرده‌مقیاس (واکنش‌پذیری عاطفی، جایگاه من، گریز عاطفی و هم‌آمیختگی با دیگران) دارد. روایی همگرایی این پرسشنامه به شیوه‌های مختلف مانند مقایسه آن با ارزیابی همسالان و داده‌های جامعه‌سنجی و روایی تشخیص آن به وسیله بررسی همبستگی و دیگر ابزارها از سوی اسکورون و فریدلندر ارزیابی شد که نتایج آن دلالت بر روایی همگرا و روایی تشخیص قابل قبول این پرسشنامه داشت. ایشان پایایی آن را با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به دست آوردند؛ همچنین در ایران فلسفی نژاد میزان پایایی این پرسشنامه را به شیوه آزمون-بازآزمون برابر ۰/۸۳ گزارش کرد. در این پژوهش پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به دست آمد و با توجه به بالاتر بودن ضریب آلفای کرونباخ از ۰/۷، پرسشنامه از پایایی قابل قبولی برخوردار است.

پرسشنامه مسئولیت‌پذیری

پرسشنامه مسئولیت‌پذیری چندبعدی بر مبنای متون اسلامی احمدی آخوومه و همکاران (۱۳۹۲) از بیست گویه و چهار خرده‌مقیاس: ۱. مسئولیت در برابر خداوند (۷ سؤال)؛ ۲. مسئولیت در برابر اجتماع (۶ سؤال)؛ ۳. مسئولیت در برابر طبیعت (۴ سؤال) و ۴. مسئولیت در برابر خود (مراقبه) (۳ سؤال) تشکیل شده است که به منظور سنجش ابعاد مسئولیت‌پذیری در افراد به کار می‌رود. در پژوهش احمدی آخوومه و همکاران (۱۳۹۲) برای بررسی روایی سازه از روش همبستگی نمره عامل‌ها و ابعاد با نمره کل نیز استفاده شد که ضریب همبستگی پیرسون مربوط به هر عامل با معناداری در سطح ۰/۰۱ آورده شد؛ همچنین برای بررسی اعتبار از

روش های تنصیف کردن و ثبات درونی به شیوه آلفای کرونباخ بهره گرفته شد. ضریب اعتبار برای کل پرسشنامه براساس آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد و با استفاده از روش تنصیف کردن همبستگی دونیمه مطلوب گزارش شد. در این پژوهش پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد و با توجه به بالاتر بودن ضریب آلفای کرونباخ از ۰/۷، پرسشنامه از پایایی قابل قبولی برخوردار است.

یافته ها

در این بخش آمار توصیفی مربوط به جنسیت پاسخ دهندگان ارائه می شود؛ چنان که جدول ۱ نشان می دهد، ۴۲ درصد پاسخگویان مرد و ۵۸ درصد مابقی زن هستند.

جدول ۱: توزیع فراوانی ویژگی جنسیت پاسخگویان

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مرد	۱۰۵	۴۲
	زن	۱۴۵	۵۸
	جمع	۲۵۰	۱۰۰

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می شود، ۲۵ درصد پاسخگویان زیر ۱۱ سال سن داشته اند و ۱۸ درصد پاسخگویان بین ۲۵ تا ۳۰ سال و ۳۱ درصد پاسخگویان بین ۳۰ تا ۳۵ و ۴۰ درصد پاسخگویان بیشتر از ۳۵ سال بوده اند.

جدول ۲: توزیع فراوانی ویژگی سن پاسخگویان

متغیر	سطوح متغیر	فراوانی	درصد فراوانی
سن	کمتر از ۲۵ سال	۲۸	۱۱
	بین ۲۵ تا ۳۰ سال	۴۵	۱۸
	بین ۳۰ تا ۳۵ سال	۷۷	۳۱
	بیشتر از ۳۵ سال	۱۰۰	۴۰
	جمع	۲۵۰	۱۰۰

در جدول ۳ با استفاده از شاخص های مرکزی و پراکنندگی، متغیرهای پژوهش توصیف شده است.

جدول ۳: میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای تحقیق

متغیر	متغیر پژوهش	میانگین	انحراف استاندارد
رغبت به ازدواج	بازخورد نسبت به ازدواج	۲۵/۶۱	۷/۶۲
	نگرش نسبت به پیامدها	۲۷/۰۳	۵/۵۳
	امادگی برای ازدواج	۱۶/۰۷	۴/۱۸
	موانع ازدواج	۱۰/۰۴	۲/۶۷
تمایز یافتگی	واکنش هیجانی	۴۶/۹۶	۹/۲۴
	جایگاه من	۴۵/۷۸	۹/۱۱
	گریز عاطفی	۴۳/۴۲	۹/۰۲
	هم‌آمیختگی با دیگران	۴۶/۲۳	۹/۸۴
مسئولیت‌پذیری	مسئولیت در برابر خداوند	۲۰/۸۷	۵/۸۴
	مسئولیت در برابر اجتماع	۸/۱۶	۲/۲۹
	مسئولیت در برابر طبیعت	۶/۲۳	۱/۶۸
	مسئولیت در برابر خود	۵/۱۲	۱/۴۳

جدول ۴: ماتریس همبستگی بین متغیرهای مورد بررسی

متغیرها	بازخورد به ازدواج	نگرش به پیامدها	امادگی ازدواج	موانع ازدواج	تمایز یافتگی	مسئولیت‌پذیری
بازخورد به ازدواج	-					
نگرش به پیامدها	**۰/۳۸	-				
امادگی ازدواج	**۰/۲۵	**۰/۳۰	-			
موانع ازدواج	**۰/۱۱-	**۰/۲۷	**۰/۱۵	-		
تمایز یافتگی	**۰/۲۸	**۰/۲۳	**۰/۳۷	**۰/۱۹-	-	
مسئولیت‌پذیری	**۰/۲۴	**۰/۳۵	**۰/۴۱	**۰/۱۱-	**۰/۳۱	-

** P < ۰,۰۱

در جدول ۴، ضرایب مربوط به متغیرهای پژوهش آمده است. درباره اینکه چه مقدار همبستگی بین متغیرهای پیش‌بین نشان‌دهنده وجود هم‌خطی چندگانه است، اختلاف نظرهایی وجود دارد؛ ولی در مجموع بیشتر صاحب‌نظران ضرایب بالاتر از ۰/۷ و ۰/۸ را به عنوان وجود هم‌خطی چندگانه پذیرفته‌اند. همان‌طور که ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد پیش‌فرض عدم هم‌خطی چندگانه رعایت شده است و می‌توان از تحلیل رگرسیون برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده کرد.

جدول ۵: مقادیر تحلیل رگرسیون برای مؤلفه‌های گرایش و رغبت به ازدواج با تمایز یافتگی

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	ضریب B	خطای معیار	ضریب استاندارد شده	t	سطح معناداری
تمایز یافتگی	مقدار ثابت	۰/۳۹	۰/۰۳	۰/۲۸	۲/۷۹۰	۰/۰۰۱
	بازخورد به ازدواج نگرش به پیامدها	۰/۳۴	۰/۰۱	۰/۲۳	۳/۲۳۱	۰/۰۰۱
	آمادگی ازدواج	۰/۴۸	۰/۰۲	۰/۳۷	۴/۱۵۷	۰/۰۰۱
	موانع ازدواج	-۰/۳۰	۰/۰۱	-۰/۱۹	-۲/۴۵۲	۰/۰۰۱
R= ۰/۴۹ R ² =۰/۲۴ F= ۸/۵۳ P= ۰/۰۰۱						

اطلاعات جدول ۵ نشان دهنده آن است که ضریب همبستگی چندگانه بین مؤلفه‌های گرایش و رغبت به ازدواج با تمایز یافتگی معنادار می‌باشد و به صورت مشترک مؤلفه‌های گرایش و رغبت به ازدواج ۲۴ درصد واریانس متغیر تمایز یافتگی را تبیین می‌کند؛ همچنین مقدار F و سطح معناداری آن نیز نشان می‌دهد که این مقدار همبستگی و ضریب تعیین در مدل رگرسیونی معنادار است. از سوی دیگر مقادیر ضرایب استاندارد شده بتا نشان دهنده سهم مؤلفه‌های گرایش و رغبت به ازدواج در پیش‌بینی تمایز یافتگی است. براساس ضرایب استاندارد شده بتا در صورت ثابت بودن سایر شرایط، افزایش یک واحد در مؤلفه بازخورد به ازدواج با ۰/۲۸ واحد افزایش در تمایز یافتگی همراه است و افزایش یک واحد در مؤلفه نگرش به پیامدها با ۰/۲۳ واحد افزایش در تمایز یافتگی همراه می‌باشد. افزایش یک واحد در مؤلفه آمادگی ازدواج با ۰/۳۷ واحد افزایش در تمایز یافتگی همراه است؛ همچنین افزایش یک واحد در مؤلفه موانع ازدواج با ۰/۱۹ واحد کاهش در تمایز یافتگی همراه است.

جدول ۶: مقادیر تحلیل رگرسیون برای مؤلفه‌های گرایش و رغبت به ازدواج با مسئولیت‌پذیری

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	ضریب B	خطای معیار	ضریب استاندارد شده	میزان t	سطح معناداری
مسئولیت‌پذیری	مقدار ثابت	۰/۳۵	۰/۰۱	۰/۲۴	۳/۱۶۲	۰/۰۰۱
	بازخورد به ازدواج نگرش به پیامدها	۰/۴۷	۰/۰۳	۰/۳۵	۲/۵۵۳	۰/۰۰۱
	آمادگی ازدواج	۰/۵۱	۰/۰۲	۰/۴۱	۴/۴۸۱	۰/۰۰۱
	موانع ازدواج	-۰/۲۲	۰/۰۱	-۰/۱۱	-۳/۶۷۲	۰/۰۰۱
R= ۰/۵۷ R ² =۰/۳۲ F= ۹/۱۶ P= ۰/۰۰۱						

اطلاعات جدول ۶ نشان دهنده آن است که ضریب همبستگی چندگانه بین مؤلفه‌های گرایش و رغبت به ازدواج با مسئولیت‌پذیری معنادار است و به صورت مشترک مؤلفه‌های گرایش و رغبت به ازدواج ۳۲ درصد واریانس متغیر مسئولیت‌پذیری را تبیین می‌کند؛

همچنین مقدار F و سطح معناداری آن نیز نشان می‌دهد که این مقدار همبستگی و ضریب تعیین در مدل رگرسیونی معنادار است. براساس ضرایب استاندارد شده بتا در صورت ثابت بودن سایر شرایط، افزایش یک واحد در مؤلفه بازخورد به ازدواج با ۰/۲۴ واحد افزایش در مسئولیت‌پذیری همراه است. افزایش یک واحد در مؤلفه نگرش به پیامدها با ۰/۳۵ واحد افزایش در مسئولیت‌پذیری همراه می‌باشد. افزایش یک واحد در مؤلفه آمادگی ازدواج با ۰/۴۱ واحد افزایش در مسئولیت‌پذیری همراه است. افزایش یک واحد در مؤلفه موانع ازدواج با ۰/۱۱- واحد کاهش در مسئولیت‌پذیری همراه است.

نتیجه‌گیری

براساس نتایج این پژوهش بین مؤلفه‌های گرایش و رغبت به ازدواج با تمایز یافتگی در دانشجویان دانشگاه آزاد قم رابطه معناداری وجود دارد؛ بدین معنا هرگاه دانشجویان نمرات بیشتری را در بازخورد به ازدواج، نگرش به پیامدها، آمادگی ازدواج به دست آورند، تمایز یافتگی بیشتری را نشان می‌دهند و زمانی که دانشجویان نمرات بیشتری را در موانع ازدواج کسب کنند، تمایز یافتگی کمتری را نشان می‌دهند. بر این اساس فرضیه اول پژوهش تأیید شد.

یافته پژوهش در تأیید فرضیه اول با تحقیق عباسی و حسینی (۱۳۹۷) و مایلز و سرواتی (۲۰۱۹) همسو است. در تبیین این موضوع می‌توان گفت که در تشکیل زندگی مشترک نارضایتی‌های زناشویی، نقش خانواده به عنوان کوچک‌ترین واحد اجتماعی با کارکردهای مختلف آن می‌تواند هم در جنبه مثبت آن (ایجاد کانون آرامش) و هم در جنبه منفی آن (ایجاد آسیب‌های اجتماعی)، بسیار مهم و تأثیرگذار باشد. خانواده‌ها می‌توانند با ارائه الگوهای مناسب رفتاری و در پی آن کمک به شکل‌دهی درست نگرش افراد به آنها در ایجاد نگرش به ازدواج منطقی و کسب انتظارات واقعی در مورد ازدواج کمک برسانند. تمایز یافتگی در موضوع ازدواج و خانواده به توانمندی فرد برای استقلال از خانواده اصلی اشاره دارد. عوامل پیش‌بینی‌کننده سطح تمایز یافتگی عبارتند از: ۱. واکنش‌پذیری هیجانی که به حساسیت بیش از حد در پاسخدهی به محرک‌های محیطی اشاره دارد؛ ۲. جایگاه من که به احساس روشن‌تر فرداری از عقاید خود در زمان تحت فشار قرار گرفتن برای عمل به شیوه‌های متفاوت اشاره دارد؛ ۳. گسلس عاطفی که به ترس از صمیمیت و احساس آسیب‌پذیری در روابط با دیگران اشاره

می‌کند و ۴. آمیختگی با دیگران که به همانندسازی شدید با دیگران مربوط می‌شود. براساس نتایج به دست آمده بین مؤلفه‌های گرایش و رغبت به ازدواج با مسئولیت پذیری در دانشجویان دانشگاه آزاد قم رابطه معناداری وجود دارد؛ بدین معنا هرگاه دانشجویان نمرات بیشتری را در بازخورد به ازدواج، نگرش به پیامدها، آمادگی ازدواج به دست آورند، مسئولیت پذیری بیشتری را نشان می‌دهند و زمانی که دانشجویان نمرات بیشتری را در موانع ازدواج کسب کنند، مسئولیت پذیری کمتری را نشان می‌دهند. بر این اساس فرضیه دوم پژوهش تأیید شد.

فرضیه دوم پژوهش عبارت بود از اینکه بین گرایش و رغبت به ازدواج با مسئولیت پذیری در دانشجویان دانشگاه آزاد قم رابطه وجود دارد. براساس یافته‌های پژوهش فرضیه دوم نیز تأیید شد. یافته پژوهش در تأیید فرضیه دوم با تحقیقات خطیبی و همکاران (۱۳۹۸) و دالاس و همکاران (۲۰۲۰) همسو است. در تبیین این موضوع می‌توان گفت مسئولیت‌پذیری یک الزام و تعهد درونی از سوی فرد برای انجام مطلوب همه فعالیت‌هایی است که بر عهده‌اش می‌باشد و از درون فرد سرچشمه می‌گیرد. فردی که مسئولیت‌کاری را بر عهده می‌گیرد، می‌پذیرد که یک سری فعالیت‌ها و کارها را انجام دهد و یا دیگران بر انجام این کارها نظارت داشته باشند؛ به عبارت دیگر مسئولیت‌پذیری تعهدی است که انسان در قبال امری می‌پذیرد و کسی که کاری به او واگذار شده، پیامد آن نیز به عهده اوست؛ بنابراین فرد در مقابل این تعهد ملزم می‌شود که اهداف مناسبی را برگزیند تا بتواند به شایستگی از عهده فعالیت‌ها و اموراتی برآید که به عهده‌اش واگذار شده است. مسئولیت‌پذیری متغیر مهمی در ایجاد عملکرد مثبت در افراد به شمار می‌رود و می‌توان با ایجاد مسئولیت‌پذیری لازم و بجا به بهبود وضعیت و موفقیت آنها در حیطه خانوادگی، اجتماعی یاری رساند؛ از این رو رشد ویژگی مسئولیت‌پذیری می‌تواند یکی از زمینه‌های مهم و عوامل تأثیرگذار در گرایش به ازدواج و تشکیل زندگی مشترک باشد. براساس منابع دینی، ازدواج و پذیرش مسئولیت همسر و خانواده عبادت خدای تعالی و موجب تعالی و کمال فردی است. از عبارت «كَلِمَةُ رَاعٍ وَ كَلِمَةُ مَسْئُولٍ عَنْ رَعِيَّتِهِ»^۱ دریافت می‌شود که هر فرد باید نسبت به همسر، فرزندان و خانواده‌اش احساس مسئولیت داشته باشد و در مورد این مسئولیت مورد سؤال قرار خواهد گرفت. شخصی که به این آموزه‌ها معتقد

۱. هر کدام از شما مسئول هستید و درباره افرادی که به سخن شما گوش می‌دهند، بازخواست خواهید شد (مجلسی، ۱۳۸۶، ج ۷۲، ص ۳۸).

و پایبند باشد، به صورت طبیعی انگیزه او برای پذیرش مسئولیت ازدواج و تأمین زندگی و خانواده بسیار بیشتر خواهد بود.

با توجه به آنکه نمونه این پژوهش دانشجویان دانشگاه آزاد قم بود؛ از این رو نتایج باید با احتیاط به سایر دانشجویان تعمیم داده شود؛ همچنین پیشنهاد می‌گردد آموزش تمایز یافتگی و مسئولیت‌پذیری به طور همزمان در اولویت‌های برنامه درسی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی قرار گیرد. نتایج این پژوهش برای مسئولان، روان‌شناسان، مشاوران، پژوهشگران و برنامه‌ریزان دغدغه‌مند ازدواج و خانواده‌ها مهم، قابل توجه و کاربردی است. خانواده‌ها، مشاوران، درمانگران و برنامه‌ریزان کلان اجتماعی و دانشجویی می‌توانند براساس نتایج پژوهش حاضر نسبت به آموزش و ارتقای سطح تمایز یافتگی و مسئولیت‌پذیری فرزندان خود و دانشجویان اقدام کنند تا در نهایت این امر به کاهش سن ازدواج در اقشار مختلف (به ویژه دانشجویان) بینجامد. با توجه به وجود تفاوت‌های فرهنگی زیاد بین گروه‌های مختلف جامعه مورد مشاهده، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های تطبیقی در این مورد انجام پذیرد؛ همچنین در پژوهش‌ها اثرهای متغیرهای اجتماعی و زمینه‌ای مانند فرهنگ و سایر عوامل روان‌شناختی بر بهبود جوانان در گرایش و رغبت به ازدواج مورد توجه قرار گیرد.

براساس یافته‌های پژوهش این پیشنهادهای کاربردی ارائه می‌شود: آموزش تمایز یافتگی و مسئولیت‌پذیری به طور همزمان در اولویت‌های برنامه درسی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی قرار گیرد و با توجه به آموزش پذیر بودن متغیر گرایش و رغبت به ازدواج، با بهره‌گیری از نتایج پژوهش بتوان در جهت رفع مشکلات، بهبود انگیزش درونی و سوق دادن دانشجویان به سمت ازدواج و تشکیل خانواده برنامه‌ریزی کرد.

منابع

۱. قرآن کریم، ترجمه مهدی الهی قمشه‌ای (۱۳۸۶)، تهران: پیام آزادی.
۲. حر عاملی، محمد بن حسن (۱۴۱۴)، وسائل الشیعه، قم: آل‌البیت.
۳. حیدری، محمود؛ محمدعلی مظاهری و حمیدرضا پوراعتماد (۱۳۸۳)، «ساخت و هنجاریابی پرسشنامه رغبت‌سنج ازدواج»، نسخه دانشجویی (پرساد)، فصلنامه روان‌شناسی، ۸ (۳)، ۲۵۰.
۴. خجسته‌مهر، رضا؛ علی محمدی و ذبیح‌الله عباس‌پور (۱۳۹۵)، «نگرش دانشجویان متأهل به ازدواج» (یک مطالعه کیفی)، روان‌پرستاری، ۴ (۲)، ۱۹-۲۸.
۵. خطیبی، شهلا؛ محمود گودرزی و یحیی یاراحمدی (۱۳۹۸)، «بررسی رابطه بین مسئولیت‌پذیری و نیازهای بنیادین گلاسر با ازدواج رضایت‌مند: نقش میانجی تاب‌آوری»، مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۶ (۶۲)، ۷۸-۵۷.

۶. سقایی، مهدیه و رضا رنجبران (۱۳۹۷)، «رابطه سبک های هویت، مسئولیت پذیری و جهت گیری مذهبی با احساس تنهایی دانشجویان کارشناسی ارشد»، مجله روان شناسی و روان پزشکی شناخت، ۴ (۳)، ۱۱-۲۰.
۷. سقزی، ایوب؛ محسن گل محمدیان و سید محسن حجت خواه (۱۴۰۰)، «پیش بینی رغبت به ازدواج براساس مشکلات بین فردی با میانجیگری نگرش به عشق در دانشجویان»، مجله روان شناسی و روان پزشکی شناخت، ۸ (۴)، ۹۵-۱۰۹.
۸. صاحبی، علی؛ محسن زالی زاده و مسعود زالی زاده (۱۳۹۶)، «تئوری انتخاب: رویکردی در جهت مسئولیت پذیری و تعهد اجتماعی»، رویش روان شناسی، ۴ (۱۱)، ۱۱۳-۱۳۴.
۹. عباسی، قدرت و سمیه حسینی (۱۳۹۷)، «همبستگی بین عملکرد خانواده، تمایز یافتگی و رضایت از زندگی با نگرش به ازدواج»، نشریه طب جانباز، ۳ (۴۲)، ۴۵-۲۳.
۱۰. کشاورز افشار، حسین؛ الهه قنبریان؛ سید جلیل جبلی و سید حسن سعادت (۱۳۹۷)، «رابطه تمایز یافتگی خود و طرحواره ناسازگار اولیه با مؤلفه های عملکرد خانواده در زنان نظامیان شهر تهران»، مجله طب نظامی، ۲۰ (۶)، ۶۳۵-۶۴۴.
۱۱. کلینی، محمد بن یعقوب (۱۳۹۳)، اصول کافی، تهران: دارالکتب.
۱۲. مجلسی، محمد باقر (۱۳۸۶)، بحار الانوار، قم: اسلامیه.
۱۳. مهدوی، مریم (۱۳۹۸)، «مقایسه مسئولیت پذیری و سبک های هویتی دانش آموزان دختر ورزشکار و غیرورزشکار مقطع متوسطه دوره اول شهرستان سراب»، چهارمین کنفرانس پژوهش های نوین در حوزه علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی ایران، تهران.
14. Braaten, E. B. & Rosen, L. A. (1998), Development and validation of the Marital Attitude Scale, *Journal of Divorce & Remarriage*, 29(3-4), 83-91.
15. Dallas, C., Wilson, T. & Salgado V. (2020), Gender differences in teen parents' perceptions of parental responsibilities, *Public Health Nurs*, Nov-Dec, 17(6): 423-33.
16. Miles, N. J. & Servaty-Seib, H. L. (2019), Parental Marital Status and Young Adult Offspring's Attitudes about Marriage and Divorce, *Journal of Divorce & Remarriage*, 51(4), 209-220.
17. Nicoleta turliuca, M., Ciudin, M. & Robu, V. (2018), Psychometric properties of a short version of the family assessment device, *Romanian journal of experimental applied psychology*, 7(3), 10-25.
18. Riggio, HR. (2018), Attitudes toward marriage: Embeddedness and outcomes in personal relationships, *Personal Relationships*, 15(1):123-140.
19. Skowron, E. & Friedlander, M. L. (1998), The differentiation of Self Inventory: Development and initial validation, *Journal of Counseling Psychology*, 45, 235-246.
20. Sprague, HE. & Kinney, J. M. (2021), The effects of interparental divorce and Conflict on college students' romantic relationships, *Journal of Divorce and Remarriage*, 27(2), 85-120.